

MAS

LITOMYŠLSKO

Život na venkově nás baví!

NAUČNÉ STEZKY REGIONU MAS LITOMYŠLSKO

Partneři projektu:

pula
váš propagační partner

PROSEČ

SOTM

POŘÍČÍ U LITOMYŠLE

MAS Litomyšlsko o.p.s.

Místní akční skupina (MAS) Litomyšlsko se začala formovat v roce 2006 na základě principů metody Leader v rámci dotačního titulu Evropské unie Program rozvoje venkova. MAS byla založena 16 zakladateli a působí na území 43 obcí a 2 měst. Mapu území působnosti a seznam obcí MAS Litomyšlsko můžete nalézt na www.mas-lit.cz. Cílem MAS Litomyšlsko je vyvíjet aktivity přispívající k rozvoji území a ke zlepšení kvality života na venkově. Těmito aktivitami jsou především zprostředkovávání dotací z Programu rozvoje venkova, vytváření informačního servisu v oblasti rozvoje venkova a příprava a podpora dalších projektů přispívajících k rozvoji území.

www.mas-lit.cz

Projekt „Naučné stezky regionu MAS Litomyšlsko“

Z dotací z Programu rozvoje venkova zprostředkovaných MAS Litomyšlsko se podařilo v území realizovat 4 projekty naučných nebo tematických stezek. Tyto naučné stezky prezentují jedinečnost našeho regionu a zajímavá turisticky atraktivní místa. V regionu MAS Litomyšlsko se nacházejí další zajímavé naučné stezky, napadlo nás proto podpořit návštěvnost těchto stezek a informovat veřejnost a návštěvníky regionu o jejich existenci. Připravili jsme proto leták se základními informacemi o naučných stezkách v regionu a informační tabule, které jsou umístěny v každé obci regionu.

Přehled naučných stezek

Číslo	Obec	Název naučné stezky	GPS výchozího bodu	Délka stezky	Obtížnost
1	Proseč	Studánková stezka	49°48'22.111"N 16°7'0.314"E	7 km, 11 km 2 okruhy	P, C
2	Proseč	Kameny v kamenitém kraji	49°48'23.281"N 16°6'46.980"E	0,1 km	P, C, K
3	Proseč	Planetární stezka	49°48'20.458"N 16°6'52.200"E	6 km	P, C
4	Proseč/Bor u Skutče	Naučně-ekovýchovná stezka Pasička	49°49'0.120"N 16°6'40.619"E	0,2 km	P, C, K
5	Proseč/Bor u Skutče	Stromy, které rostou okolo nás	49°48'44.939"N 16°6'37.260"E	0,6 km	P, C, K
6	Budislav	Kudy tudy, šel tu Yetti	49°48'14.281"N 16°10'3.900"E	3 km	P, C, K
7	Poříčí u Litomyšle	Kolem Štíberka	49°47'53.482"N 16°11'30.134"E	4,8 km	P
8	Sebranice	Sebranice v historii a současnosti	49°46'20.939"N 16°14'54.899"E	8,5 km	P, C, K
9	Sebranice	Obnova kaplí ve Vysokém Lese	49°45'49.201"N 16°17'39.059"E	6 km	P, C
10	Morašice	Růžový Palouček	49°52'11.460"N 16°12'11.761"E	2 km (z Morašic)	P, C, K
11	Litomyšl	Nedošínský háj	49°52'53.879"N 16°15'59.641"E	2,3 km	P, C, K
12	Litomyšl	Naučná stezka na Černé hoře	49°52'4.019"N 16°19'30.361"E	5 km	P, C, K
13	Litomyšl	Naučná stezka Velký Košíř	49°52'59.819"N 16°17'8.941"E	1,7 km	P, C
14	Benátky	Letem světem kolem řeky Loučné	49°51'38.160"N 16°19'19.200"E	2 km	P, C, K

Legenda: Obtížnost: P - pěší, C - cyklisté, K - kočárky

1 Proseč – Studánková stezka

Tato turistická stezka určená pro pěší nebo cyklisty prochází Obecním lesem, zasahuje do Horního lesa směrem k Pasekám, obrací se k Posekanci a vrací se do Proseče. Pro její absolvování je možné zvolit dva okruhy, jeden měří 7 km a jsou na něm 4 studánky, delší má 11 km a potkáme na něm 6 studánek. Oba okruhy se v první a pak závěrečné části překrývají.

Trasa začíná v Proseči na náměstí a vede kolem koupaliště k okraji lesa zvaného „Na Braničkách“. Odtud míří prostřední ze tří cest ke studánce „Pod Makovským kopcem“, pak pokračuje až na Huťáckou silnici a po ní necelý kilometr do kopce ke kříži a studánce „U Huberta“ (ta je asi 100 m od silnice vpravo v lese). Huťácká vede dál do kopce až k první křižovatce, kde je 30 m západně (vpravo) od ní studánka „Prdlavá“. Kratší trasa se zde obrací zpět a po Huťácké vede dolů až téměř k Posekanci.

Na delší trase z křižovatky odbočíme jihovýchodním směrem na Mlýnskou linii, mineme zprava přicházející Dlouhou linku a po 0,5 km budeme hledat vpravo průsek se studánkou „Pod Tereziánským hájem“. Trasa pak pokračuje kolem Mlýnského kamene až na další křižovatku a za Boudou, někdy nazývanou Litomyšlská chaloupka, asi 200 m pod svahem, je studánka „Studená voda“. Od Boudy vede z kopce cyklotrasa KČT 4021, po dvou km z ní odbočíme na červenou cyklostezku č. 4 a na rozcestí, kousek od Posekance, se na Huťácké silnici setkáme s kratší trasou. Tady (pod pískovcovou skálou) hledáme poslední – šestou studánku. Od studánky se vrátíme na cyklostezku č. 4 a pokračujeme po ní až do Proseče.

„Studánková stezka“ je určena pro středně zdatné turisty znalé mapy, milovníky a ochránce přírody. Nabízí poznávání krás našeho kraje a bohatství, které poskytuje les. Ohleduplní návštěvníci se určitě potěší, odpočinou si a občerství u půvabných lesních studánek a pobaví při čtení pověstí, které pro ně sepsali členové prosečského Klubu seniorů.

2 Proseč – Kameny v kamenitém kraji

Stezka se nachází ve městě Proseč a informuje o druzích hornin a nerostů, které se nacházejí v našem regionu. Ke každé ukázce je připojena informační tabule, kde se návštěvník může dočíst o vlastnostech hornin a nerostů, jejich výskytu, dozví se zde další zajímavosti, které mu horniny a nerosty přiblíží. Vše je doplněno fotografiemi. Naučná stezka je umístěna v areálu Základní školy Proseč mezi budovou školní jídelny a silnicí na Českou Rybnou.

3 Proseč – Planetární stezka

Planetární stezka je modelem sluneční soustavy v měřítku 1:1 miliardě. Tomuto poměru odpovídají velikosti modelů těles znázorňující Slunce a všechny planety naší Sluneční soustavy, ale i jejich vzájemné vzdálenosti. Na každé zastávce návštěvník najde malý model planety a informační tabuli, na níž jsou uvedeny základní údaje a zajímavosti o planetě. Pro lepší orientaci slouží turistům mapka stezky a tabulka se vzdálenostmi jednotlivých těles od sebe, které jsou rovněž součástí informační cedule u každého zastavení. Jestliže se vydáte po této stezce, dozvíte se mnoho zajímavostí a lépe si tak budete umět představit velikosti a vzdálenosti jednotlivých planet naší sluneční soustavy a rozlehlost vesmíru. Současně budete mít možnost poznat malebnou krajinu Prosečska a udělat něco pro své zdraví. Planetární stezku je možné absolvovat pěšky nebo na kole. Celková délka naučné stezky je 6 km a je vhodná pro děti i seniory. Více informací naleznete na www.planetarnistezka.cz.

4 Proseč / Bor u Skutče – Naučně-ekovýchovná stezka Pasíčka

Projekt naučné stezky byl realizován z Opatření IV.1.2. PRV – MAS Litomyšlsko.

Naučně-ekovýchovná stezka je vybudována podél nově opravené přístupové komunikace k areálu Záchrané stanice živočichů a ekocentra Pasíčka. Stezka je propojena s areálem záchrané stanice a ekocentrem a informuje kolemjdoucí o tuzemských dřevinách a zvířatech žijících ve volné přírodě, o tom jak pomoci zvířatům nebo o jejich ochraně. Součástí expozice v záchrané stanici je také praktická ukázka živých volně žijících zvířat, která se nacházejí v Pardubickém kraji. V expozici jsou umístěna trvale handicapovaná zvířata. Více informací naleznete na www.pasicka.cz.

5 Proseč / Bor u Skutče – Stromy, které rostou okolo nás

Projekt naučné stezky je realizován z Opatření IV.1.2. PRV – MAS Litomyšlsko.

Naučná stezka se nachází na přístupové cestě k Záchrané stanici živočichů a ekocentru Pasíčka z města Proseč. Naučná stezka informuje o dřevinách, které rostou v Pardubickém kraji a informační tabule jsou doplněny o praktickou ukázkou živých stromů. U každé tabule je vysázen popisovaný strom. Naučná stezka volně navazuje na Naučně-ekovýchovnou stezku Pasíčka, která se nachází v areálu záchrané stanice. Součástí naučné stezky jsou i odpočinková místa.

6 Budislav – Kudy tudy, šel tu Yetti

Naučná stezka "Kudy tudy, šel tu Yetti" byla otevřena v roce 2011. Cílem stezky je provést návštěvníka po krásách obce Budislav.

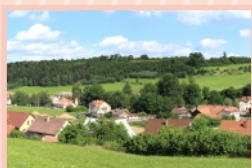
Stezka vede obcí po kulturních, historických a architektonických památkách obce, informuje o přírodních zajímavostech, historii nebo geologii obce. Na mapě umístěné u Obecního úřadu jsou vyznačena jednotlivá zastavení. Na každém zastavení je umístěna informační tabule. Z hlavní stezky, která je okružní a je dostupná i pro vozíčkáře nebo maminky s malými dětmi a kočárky, je několik odboček, které vedou na další zajímavá místa. Po stezce lze vyrazit i v zimě. Je plánováno, že v obci bude ještě vybudována naučná stezka do Toulouvcových Maštálí.

7 Poříčí u Litomyšle – Kolem Štimberka

Projekt naučné stezky je realizován z Opatření IV.1.2. PRV – MAS Litomyšlsko.

Naučná stezka prochází katastrem obce Poříčí u Litomyšle, zejména kolem vyvýšeného místa s názvem „Štimberk“, odtud také pochází název naučné stezky. Trasa – okruh, procházející přírodním prostředím,

začíná a končí v centru obce u kulturního domu. Na trase je 10 informačních panelů, které jednotlivá místa popisují z hlediska historického, geologického, archeologického, nachází se zde také popis místní fauny a flóry. Na trase je umístěna vyhlídka, ze které je za jasného počasí k vidění široké okolí. Informační panely na trase tematické stezky jsou doplněny o QR kódy, které skrývají zkrácený text informačních panelů a také zkrácený text přeložený do anglického jazyka. Návštěvník si tak může tento text přečíst ve svém smartphonu nebo jiném obdobném zařízení, které toto umožňuje. K dispozici je také propagační materiál v IC Poříčí u Litomyšle, kde je také možné požádat o zaslání informací o naučné stezce e-mailem. Naučná stezka využívá potenciál přírodního prostředí této lokality, je přístupna občanům všech věkových kategorií, kteří mají zájem o rozšíření svých znalostí a příjemnou procházku přírodou. Vybudování stezky se připravuje, dokončena bude v roce 2014.

8 Sebranice – Sebranice v historii a současnosti

Stezka vede zajímavými místy obce, kde se mohou návštěvníci dozvědět zajímavosti týkající se obce a jejího okolí. Stezka vede po zpevněných komunikacích a pro všechny návštěvníky nabízí mimo jiné zajímavé pohledy do krajiny. Naučná stezka je 8,5 km dlouhá a její trasa, která vede obcí a jejím okolím, zahrnuje 12 informačních zastávek. Stezka seznamuje s místní historií, lidovou architekturou, na stezce si mohou návštěvníci prohlédnout nejkratší železniční trať v Čechách, která měří pouhé 4 metry, kapličky a kašnu, rodiště Vavřince Toulouce z Třemošné, pramen s pověstí, památný strom nebo rekonstruovaný smírčí kříž. V osadě Vysoký Les navazuje na poznávací stezku nově vzniklá naučná stezka Obnova kaplí ve Vysokém Lese. Více informací naleznete na www.sebranice.cz/remesla/.

9 Sebranice – Obnova kaplí ve Vysokém Lese

Stezka vede většinou souběžně se stávajícími cyklotrasami, odbočuje pak ke Schlesingerově kapli a studánce a do PP Sněžanky ve Vysokém Lese. Na panelech se návštěvníci dočtou o obnově tří zaniklých kaplí, starých středověkých cestách v okolí, přírodě Vysokého Lesa a příbězích, které se zde staly. Obnova kaplí má za cíl obnovit, případně prohloubit vztah lidí ke svému okolí a obecně ke krajině, proto do samotné obnovy budou velmi úzce zapojeni obyvatelé místních obcí. V průběhu prací na obnově kaplí budou upraveny prostory v okolí kapliček a budou vytvořeny informační tabule a lavičky, následně umístěné u kapliček. Dokončení obnovy všech tří kaplí je naplánováno na rok 2014. Trasa je z větší části sjízdná na kole, část stezky vede po méně upravených lesních pěšinách. Více informací naleznete na www.kaplicky.sebranice.cz.

10 Obec Morašice – Růžový palouček

Růžový palouček je pietní místo, kde se údajně po bitvě na Bílé hoře loučili čeští bratři, snad i Jan Ámos Komenský, kteří odcházeli kvůli pronásledování do zahraničí. Růžový palouček je malé čtverhranné místo měřící asi 340 čtverečných metrů. Je obklopené upraveným parkem a vyskytuje se zde zvláštní druh růže nazývané *Rosa gallica*, růže galská (někdy také růže paloučková nebo růže stepní). Z Morašic až k Růžovému Paloučku se dá dojít či dojet po silnici III. třídy, která směřuje do Újezdce. Těsně před vesnicí je pravouhlá odbočka vlevo, která vede poetickou březovou alejí. Od Paloučku je hezký výhled do okolní krajiny směrem na Morašice, Nová Sídla a Litomyšl, za příznivého počasí jsou v dálce vidět i vesnice směrem k Ústí nad Orlicí a Orlické hory. Více informací naleznete na www.ruzovypaloucek.wz.cz.

11 Litomyšl – Nedošínský háj

Nenáročná okružní naučná stezka prochází hájem Nedošín, který se nachází na kraji lesa nad rybníkem Velký Košíř (červeně značená turistická cesta) nedaleko města Litomyšle. Nedošínský háj je význam-

nou lokalitou s výskytem dubo-habrového lesa a díky přilehlým rybníkům tvoří také významnou ornitologickou lokalitu. Zcela původně to byla panská obora Vratička, která byla počátkem 19. století upravena na romantický park s četnými pavilony a temply. Do roku 1856 bylo toto místo dějištěm studentských majálesů (které byly také podkladem pro Jiráskovu Filozofskou historii). Dnes zbyla již jen kamenná kaplička sv. Antonína nad pramenem. Na jedenácti informačních tabulích se seznámíte s místní faunou a flórou. Více informací naleznete na www.nedosin.cz/nedosinsky-haj/.

12 Litomyšl – Naučná stezka na Černé hoře

V nedávné době byly v městském lese na Černé hoře zpevněny cesty o délce zhruba 5 km a byla zde vyznačena přírodovědná stezka s informačními tabulemi. Terén mohou pro svou rekreaci plně využít chodci, běžci i cyklisté.

13 Litomyšl – Naučná stezka Velký Košíř

Stezka vede okolo jednoho z nejstarších východočeských rybníků, rybník a jeho okolí je významnou ornitologickou lokalitou. Bylo zde pozorováno 179 druhů ptáků, 72 trvale hnízdicích. Čtyři zastávky naučné stezky seznamují návštěvníky s místní faunou a flórou. Stezka navazuje na naučnou stezku v Nedošínském háji.

14 Benátky – Letem světem kolem řeky Loučné

Projekt naučné stezky je realizován z Opatření IV.1.2. PRV – MAS Litomyšlsko.

Naučná stezka je vedena podél řeky Loučné v katastru obce Benátky v délce 1400 metrů. Začátek stezky je u splavu na hranici katastru Litomyšle a Benátek a končí u přítoku z Jiráskova údolí. Díky kvalitní zpevněné cestě je vhodná pro pěší turistiku i cykloturistiku. Stezka vede převážně po vrstevnici, takže je vhodná také pro rodinnou vycházku s dětmi. Po celé délce naučné stezky jsou u zajímavých míst řeky Loučné rozmístěny lavičky a informační panely. Je zde možné shlédnout zajímavý život vodní říše, koridor řeky vytvářený staletími, splavy a krásné vyhlídky na přírodní scenérie.

Aby se Vám v lese líbilo, respektujte prosím zejména následující omezení (platí pro všechny lesy, které v ČR navštívíte):

- **Nerušte zbytečně klid a ticho lesa.**
- **Nepoškoďte stromy a keře.**
- **Nevstupujte do oplocených míst nebo míst se zákazem vstupu.**
- **Nepoužívejte otevřený oheň, nekuřte.**
- **Neznečišťujte les odpadky.**

Život na venkově nás baví!

Kontakty na informační centra regionu

Informační centrum Litomyšl

Smetanovo náměstí 72, 570 01 Litomyšl

tel./fax: 461 612 161

e-mail: ic@litomysl.cz

www.ticlitomysl.cz

Informační centrum Proseč

Ubytovna Toulovec

Proseč 125, 539 44 Proseč

tel.: 469 319 413

e-mail: mastale@mastale.cz

www.mastale.cz

Informační centrum Poříčí u Litomyšle

Poříčí 13, 570 01 Litomyšl

tel.: 461 616 991, 739 630 507, 731 183 315

e-mail: info.porici@tiscali.cz

www.ic.obecporici.cz

Projekt „Naučné stezky regionu MAS Litomyšlsko“ finančně podpořili:

Město Proseč

První písemná zmínka o městě je z roku 1349, vznik však sahá až do 2. poloviny 12. století. Proseč patřila vždy pod Novohradské panství, jehož majitelé vlastnili také zámek Nové Hrady. Proseč proslula v minulosti především sklářskými výrobky. První sklárna byla postavena již v roce 1639 knížetem Trautsonem a druhá v roce 1828 hraběnkou Chamaré na Posekanci, tato sklárna vyráběla vzácné rubínové sklo. Od roku 1840 se v kraji započalo s domácí výrobou dýmek a v roce 1911 zde byla postavena první továrna na výrobu dýmek. Ukázkou starých řemesel je možné shlédnout v městském Muzeu dýmek. Proseč je velmi atraktivním turistickým místem s rozsáhlou sítí cyklostezek a několika rozhlednami. Pro turisty a cykloturisty je zde vybudováno skvělé zázemí, ubytování, restaurace a sportovní hřiště. Více informací na www.mestoprosec.cz.

Sdružení obcí Toulcovy Maštale

Sdružení obcí Toulcovy Maštale je svazek obcí, který sdružuje 11 obcí a jedno město. Na území mikroregionu se nachází 4 přírodní rezervace a to Přírodní rezervace Maštale, Přírodní památka Pivnice, Přírodní park Údolí Krounky a Novohradky a Střítežská rokle. Největší geomorfologickou hodnotou daného území jsou pískovcové skalní útvary - tzv. Budislavské skály. Cílem sdružení je rozvíjet dané území a zlepšovat vzhled obcí, vytvářet podmínky pro kvalitní život ve venkovské oblasti, pro kvalitní trávení volného času. S využitím potenciálu tohoto území rozvíjí především oblast cestovního ruchu. Provozuje 3 rozhledny – rozhledna Terežka v Proseči, Borůvka v Hluboké a Toulcovova rozhledna u Budislavi, Muzeum dýmek v Proseči, 2 informační centra a turistickou ubytovnu Toulovec v Proseči. Území mikroregionu je protkáno hustou sítí cyklotras a turistických tras. Sdružení obcí Toulcovy Maštale vydává řadu turistických propagačních materiálů – mapy, pohlednice, cykloprůvodce po cyklotrasách v Toulcových Maštalích. Více informací na www.mastale.cz.

Obec Poříčí u Litomyšle

Obec se rozkládá 13 km jižně od Litomyšle, v průměrné nadmořské výšce 470 m. Obec Poříčí u Litomyšle tvoří kromě vsi již po staletí Zrnětín a od roku 1964 také Mladočov. V obci je od roku 2003 v provozu informační centrum, kde jsou turistům poskytovány základní informace o naší obci, ale i o nejbližším regionu a informace o možnostech stravování a ubytování. V Poříčí u Litomyšle je možné se stravovat a ubytovat v hospodě Na Ranči (<http://hospodanaranci.sweb.cz/>) a v rekreačním areálu bývalé školy Zátíší Mladočov (<http://www.heurekaok.cz/>). Samotné ubytování nabízí i obec v budově informačního centra (www.ic.obecporici.cz) a Mgr. Jan Matouš v Chatové osadě Poříčí (<http://www.chatyporici.cz/>). K plnému uspokojení kulturních aktivit v obci byl v roce 2010 rekonstruován kulturní dům a vystavěno dětské hřiště. Sportovní aktivity se odehrávají na moderním víceúčelovém hřišti s umělým osvětlením. Obec Poříčí u Litomyšle je vítězem soutěže Vesnice roku 2011 v Pardubickém kraji a držitelem Zlaté stuhý. Více informací najdete na www.obecporici.cz.

PULA s.r.o.

Výrobce reklamy a reklamních předmětů:

- malonákladový tisk (vizitky, pozvánky, plakáty,...)
- velkoformátový tisk (desky, bannery, samolepky, ...)
- strojní vyšívání
- potisk textilu
- grafické práce
- polepy (auta, výlohy, poutče,...)
- pískování

Více informací na www.pula.cz, e-mail: obchod@pula.cz.

Leták „Naučné stezky regionu MAS Litomyšlsko“ vydala organizace MAS Litomyšlsko o.p.s. jako neprodejný a propagační materiál. 1. vydání, rok 2013. Kontakt: MAS Litomyšlsko o.p.s., Proseč 125, 539 44 Proseč, tel.: 733 705 320, e-mail: mas-lit@seznam.cz, www.mas-lit.cz. Grafická úprava PULA s.r.o. Litomyšl - Pohodlí.

Vydavatel letáku neodpovídá za případné chyby a změny v informacích.